

Hva skjer når kommersielle selskaper overtar velferdsoppgavene?

Konferansen Skatt og velferd
Oslo, 26. januar 2016

Fanny Voldnes
Registrert revisor, cand.philol
Leder Samfunnsøkonomiskenhet Fagforbundet

FAGFORBUNDET

KONSEKVENSER FOR ANSATTE

SLUTTER: Tre av fire personer på dette bildet slutter i Asperud barnehage fordi den privatiseres. Bare Zeliha Dogan (til v. blir igjen). Foran står Lena Foyen, bak Sabrina Grimsrud og til høyre Ann-Mari Ulvin. Foto: Werner Juvik

Slutter i protest mot privatiseringen

10 av 14 ansatte i Asperud barnehage slutter. De nekter å gå ned i lønn og pensjon når høyrebyrådet i Oslo skal selge ti barnehager.

Vegard Velle - vegard.velle@fagforbundet.no

Skriv ut Tips en venn

MEST LEST

Barnehage taper millio

22.08.2014

Tannhelvelferdsst

19.08.2014

Slutter privatiser

03.09.2014

Stolt av

28.08.2014

Skal de barnehage

28.08.2014

KONSEKVENSER FOR KOMMUNER

idligere i år satte det Høyre/Frp-ledede bystyret et av Østfold-byens tre sykehjem ut på anbud. Orkerød sykehjem med sin prisbelønte demensavdeling, ble lagt ut på markedet. Kommunen har sprengt omsorgsbudsjettet gjennom flere år, og det blåblå styret var tindrede klar på at utgiftene måtte ned og at konkurranseutsetting var svaret.

Norlandia Care vant tilbudet og overtok driften 1. september. Deres tilbud var lavest i anbudskonkurransen, men likevel åtte millioner kroner høyere enn hva politikerne vedtok i budsjettet for 2014, da kommunen fortsatt planla kommunal drift av hjemmet.

Resten må spare

I disse dager skal det spares til sammen 16 millioner kroner i helsesektoren i Moss, og beløpet må dekkes av de enhetene som fortsatt er i kommunal drift. Det provoserer lederen av Fagforbundet Moss, Hilde Torgersen.

– Dette bekrefter at vi hadde rett da vi påpekte at driften av sykehjemmene var underbudsjettet. Når vi viser til for trange budsjetter, er svaret å finne inndekning for å holde budsjettet, mens en privat aktør får det beløpet de ber om, sier Torgersen, som understreker at de ikke kritiserer Norlandia Care AS.

– Norlandia Care har lagt inn et tilbud og fått oppdraget. De har ikke gjort noe feil, påpeker hun.

Overførte ansatte

Hilde Torgersen forteller at Fagforbundet har fått Moss kommune til å overta ansvaret for de ansatte som nærmer seg AFP-alder. Demens-teamet ved sykehjemmet er også overført til kommunen.

– Vi har klart å beholde alle over 60 år og noen over 55 år, slik at de ikke mister muligheten til AFP. For øvrig vet vi lite om de ansattes framtid. Norlandia gikk nylig fra NHO til Spekter, og det er derfor ukjent hva slags tariffavtale de vil få, forteller hun.

Arbeiderpartiets gruppeleder, Tomas Colin Archer, mener de øvrige sykehjemmene i kommunen indirekte subsidierer Norlandia Care AS på denne måten.

– De åtte millionene over budsjett som det koster å ha Norlandia til å drifte sykehjemmet, må dekkes innenfor budsjetttramme. Da får de andre sykehjemmene åtte millioner kroner mindre, mens det sykehjemmet som er privatisert er sikret samme beløp de neste fire årene, påpeker han.

– Billigere enn kommunen

Ordfører Tage Pettersen (H) forsvarer privatiseringen. Han viser til at prislappen fra Norlandia uansett er lavere enn tilbudet kommunen selv la inn i konkurransen.

– Kommunen ville aldri klart å drive Orkerød syke-

«Norlandia slipper unna pensjonsutgiftene for de eldre arbeidstakerne, og de slipper å drifte demensteamet»

Tomas Colin Archer, Arbeiderpartiet

hjem til lavere pris, fastslår han, og viser til at kommunen selv la inn tilbud i konkurransen gjennom et nyopprettet kommunalt foretak.

– Dette tilbudet var nesten ti millioner kroner dyrere for Moss enn tilbudet fra Norlandia. Likevel var ikke økonomi det primære. Vi vektet kvalitet høyst, og Norlandia var overlegen både på kvalitet og pris, sier Pettersen.

Han medgir at dette viser at sykehjemmet var underbudsjettet tidligere, men syns ikke at det har stor betydning.

PROVOSERT: Etter privatiseringen av Orkerød sykehjem må de gjenværende sykehjemmene i Moss stramme livseima, mener Arbeiderpartiets Tomas Colin Archer.

Det koker i Moss etter at prisen på privat drift av sykehjemmet Orkerød ble kjent. Den er åtte millioner kroner høyere enn det som var budsjettet for kommunal drift.

Tekst og foto: OLA TØMMERAS

PRIVATISERING PROVOSERER

– Du kan godt si at administrasjonen har budsjettet med for lite tidligere, men hvis vi ser på regnskapet – hva driften faktisk har kostet oss – så er det mer enn hva Norlandia forlanger for å drifte, sier han.

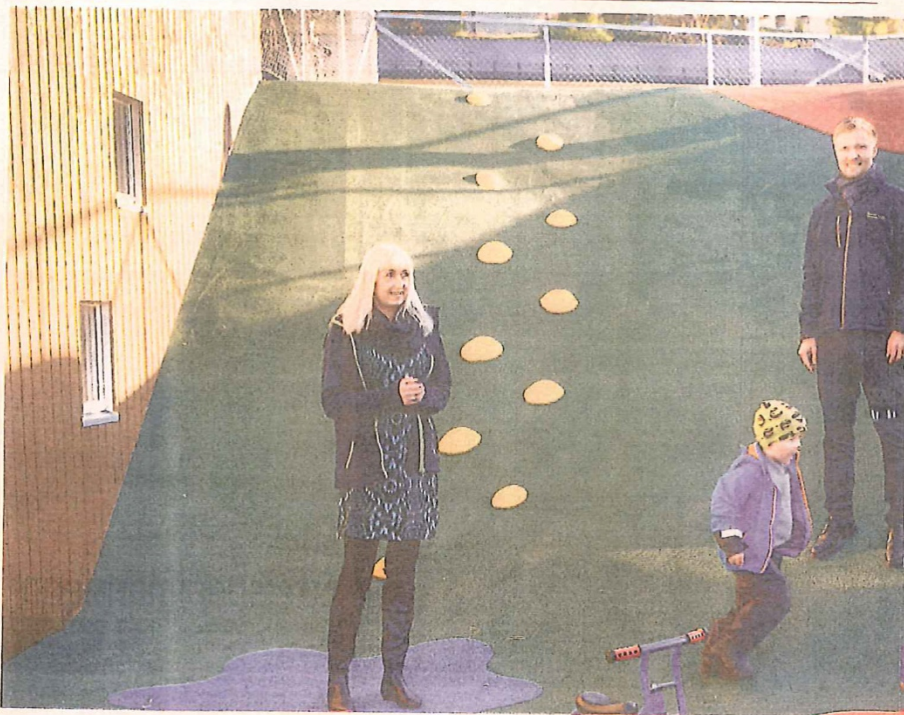
Slipper pensjonsutgifter

Det argumentet kjøper ikke Arbeiderpartiets Tomas Colin Archer, som mener tilbud fra kommunen og de private tilbydere ikke kan sammenlignes.

– Norlandia slipper unna pensjonsutgiftene for de eldre

arbeidstakerne, og de slipper å drifte demensteamet. Det er flott at Fagforbundet sikrer de ansatte ved å få dem overført til kommunen, slik at de ikke mister AFP-rett og pensjon, men da får de private aktørene en helt klar økonomisk fordel, påpeker Colin Archer.

– Dette er utgifter som kommunen ville sittet med enten sykehjemmet var drevet i vanlig kommunal regi eller gjennom det nye kommunale foretaket, og som kommunen har også nå som Norlandia har overtatt driften, poengterer han.

-Et eksternt rekrutteringsbyrå brukte tre dager på å plukke ut praktikanter. Det var ikke gjort barnehagelederen for, sier Anette Holand, leder for region nord i Nordlands Barnehagene. Her med barna- og direktør Yngvar Tov Herbjørnsson i Nordlands barnehagevisjon. Foto: Skjalg Bøhmer Vold

Gasellene 2014

En gassellbedrift må ha:

- lavt godkjent regnskap
- minst dobbelt omsetning per fte år
- omsetning på over én million kroner første år
- positivt resultat driftsresultat
- uavgitt negativt skat
- vært allstedsfag

Fagbladet fra 2010-2013 er gullvinner i Gasellene 2014.

Nordland

Andenes

Innbyggere ● 239.416 (nr. 1)
 Areal ● 38.610 km² (nr. 2)
 Fylkesledere ● Stenja Alnes (14)
 Størsteby ● Bodo
 Fylkeshovudstad

-Det er ikke pengene som driver oss, men skapertangen og tilfredsstillelsen av å få noe til, sier barnehagegründer Benn Harald Eidissen, her i Stordalen friluftsbarnhage i Bodo. Foto: Bjørn Erik Olsen

Isak Wangen, Oscar Vik og Natalie Vollstad i fullsving i Nordlands nyoppstartede barnhage i Tromsø. Foto: Skjalg Bøhmer Vold

Milliardærer på barn og eldre

Høyre-toppene Benn Harald Eidissen og to av hans venner fra Unge Høyre er blitt milliardærer på barnehager, eldreomsorg og pasienthotell. Veksten tok av etter barnehagereformen.

FINANS
Jakob Schultz
Tromsdaalen i Troms

Jørgen sover, bjørnen sover, i sitt lune hi. Det runger i veggene på Marsvegen barnehage i Tromsdaalen. I dag fyller Ola Gulbrandsen tre år og det er håp om at kaken snart kommer på borden.

Men først må det lekes og læres. Det er det nye plass til den nye barnehagen noen stenkast og en bro fra Tromsø sentrum. Den tåler mye fart, forskrer Sigurd Øvernes og ber om kraftige dytt på husken. Barn er mer oppptatt av navn enn de fleste. Særlig i Nord-Norge. Før vi rekker å hilse på Tromsøværingen på fire år, har han allerede fortalt navnet på seg selv, moren, faren, søsteren, begge hundene samt rukket å spørre hva forbipasserende heter.

Nordland

Bransjefordeling for gasellene i Nordland.

	Antall	% Av totalt	Andel i hele landet
Jordbruk, skogbruk og fiske	31	23%	14%
Regjeringstjenesteytelse og utdanning	11	11%	03%
Industri	13	14%	82%
Utryk, viking og anfall	0	0%	0%
Bygge- og anleggsvirksomhet	28	30%	24%
Handel	8	8%	23%
Transport og lagring	20	21%	3%
Overnatting og servering	2	2%	30%
Informasjon og kommunikasjon	8	8%	22%
Formidling, finans og gjeldsinstrum	7	7%	85%
Kultur og rekreasjon/aktiviteter	2	2%	21%
	92	100%	100%

2014/15, grafikk/Anette Børudsen/Grønt AS

Ifjor omsatte Nordland, som også omfatter pasienthotell, eldreomsorg og sykehjem, for 1,4 milliarder kroner, en vekst på 331 prosent de siste fire årene. Nordland har base i Bodo, Nordland, men har vokst ut over eget fylke. Bare første halvår i år hadde selskapet et driftsresultat for avskrivninger (inkludert ebitda) på 93,3. Gitt at utvik-

lingen fortsetter, blir det 186,6 millioner kroner i året. Med en multiplip på femten, som er vanlig for denne type bedrifter, gir det selskapet en verdi på 2,8 milliarder kroner. Eidissen ønsker ikke å kommentere anslaget.

-Vi bryr oss ikke om verdier. Det er ikke pengene som driver oss, men skapertangen og tilfredsstillelsen av å få noe til. Det å sette seg mål og deretter nå dem, det gir en helt egen lykkefølelse. Det er det samme som når endtidsrettmann tar en gullmedalje, sier Eidissen.

-Det er ikke noe tema for oss nå å selge virksomheten. Vi har i utgangspunktet et livslangt perspektiv på det vi holder på med. Vi er bygger. Jeg er ikke så veldig gammel ennå, og noe må vi holde på med, sier 56-åringen og ler.

Det hele startet i 1990 da barndomsvennene Benn Harald Eidissen og Even Carlsen fra Hurtigrute-

stoppet Stamsund i Lofoten ble etablert som 3-firma. -Jeg har fire unger. Når det ikke var kommunale plasser, så måtte jeg starte dem selv, sier Eidissen. Han la 100.000 kroner på bordet for å redde kommunale Andungen Barnehage fra konkurs i 1990. Han fikk sving på barnehager og barna trivdes. Fire år senere sto Bjørnhaugen Barnehage på Leknes i Lofoten klar. I 1995 kjøpte de Stordalen barnehage i Bodo.

-Da skjønte jeg at det var mulig å skape meg et levebrød av dette og dermed trappe ned på konsulentvirksomheten min. Jeg syntes det var mye mer givende og utfordrende å skape kvalitativt gode barnehager for den oppvoksende generasjon enn å drive med konsulentvirksomhet, sier Eidissen.

I 1997 etablerte de fem nye barnehager i Troms-området og siden har det bare gått én vei. Et nytt gjennombrudd kom i 2005 med barnehagereformen til SV-statsråd Kristin Halvorsen. Eidissen og Carlsen var godt posisjonert da det måtte etableres mange nye barnehager for å møte den altubtø mangel på barnehageplasser. I dag eier Nordland Care Group 121 barnehager med tilsammen 9000 barn og har ekspandert til blant annet Nederland og Finland.

-I de første årene da Even og jeg drev ane, var vi ikke så strategisk lure som alle tror vi var. Det bare ble slutt fordi vi selv hadde behov for barnehageplass til våre egne barn, sier Eidissen.

Høyre-menn
 Han er tidligere leder for Nordland Høyre, har sittet 135 dager på Stortinget som første vararepresentant fra Nordland og har vært styreleder i FK Bodo/Gilmt i tre år. Høyre-engasjementet har

Nordland Care Group Bodo

Resultat

Millioner kroner	2009	2010	2011	2010
Driftsinntekt	1.417	1.245	614	330
Driftskostnader	85	124	115	17
Resultat før skatt	64	303	1	8
Driftsresultat	6%	10%	22%	5%
Omsetningsgrad	14%	103%	85%	
Omsetningsvekst 2010-2013				319%

● Daglig leder Hilde Britt Mellbye
 ● Styreleder Arne Davidson
 ● Hovedansvar Bodo
 ● Etablert 2007
 ● Antall ansatte 3300
 ● Vekst omsetning pasienthotell, eldreomsorg og sykehjem
 ● Eier Kristin Halvorsen (21 prosent), Roger Kolås (17 prosent), Even Carlsen (18 prosent) og Benn Harald Eidissen (18 prosent)

Saken fortsetter på neste side

Fem kjappe

Nordland Care Group
 Daglig leder Hilde Britt Mellbye

- Hva var ideen da dere startet? Når det gjelder oppstart av barnehager, handlet det om at elevene våre hadde produsert mange egne barn og manglet på barnehageplasser. I tillegg var det etablering av barnehage i nærmiljøet.
- Hva ville dere gjort annerledes hvis dere fikk gjort én ting om igjen? Selvfølgelig er det ting som har skjedd som vi skulle vært forberedt på. Men vi er av våre fetter og har en kultur for å spekulere rundt hvilke utfordringer og virkninger blir barna bedde og bedde. Man må lære å styre for en klar plan. Nå kapper vi i. Vi kunne ikke ha hoppet over en utvillingstare. Vi lærer hele tiden.
- Hva er dere viktigste drivkraft? Den viktigste drivkraften i selskapet er å inspirere til livslang tryk og læring for barna. Nordland er en del av vår egne til å kombinere nye verdier som omsorg og kjærlighet med hardt systemtenkning. Kvartett i arbeidet betyr alt for oss. Positiv minnerne er nok noe som kjennetegner oss, sier Arne Halvorsen.
- Hva gjelder de for Høyre? For 10 år siden arbeidet jeg med innovasjon og systemtanking i offentlig sektor. Jeg ble hentet inn i selskapet for 3 år siden.
- Hva gjelder de om EU? Om 10 år er vi en av Europas mest bedriftsutførelse kvalitetsleverandører i verden.

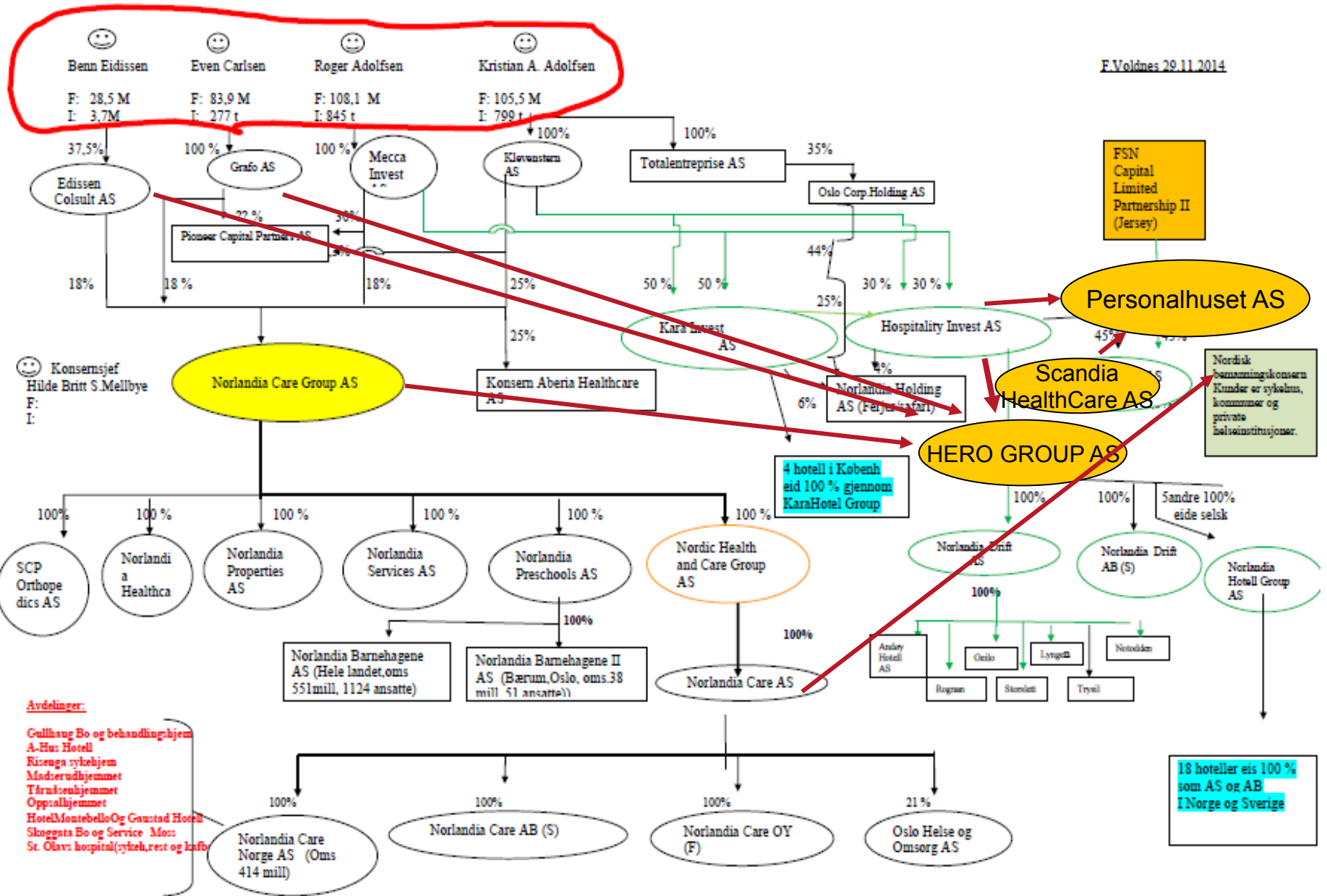
2014/15, grafikk

VÅR VIRKELIGHET VED ET SJUKEHJEM

HVOR BLIR OFFENTLIGE PENGER AV ? NORLANDIA 2013

E.Voldnes 29.11.2014

FORMUENE TIL NORLANDIA-EIERNE (fra skattelistene)

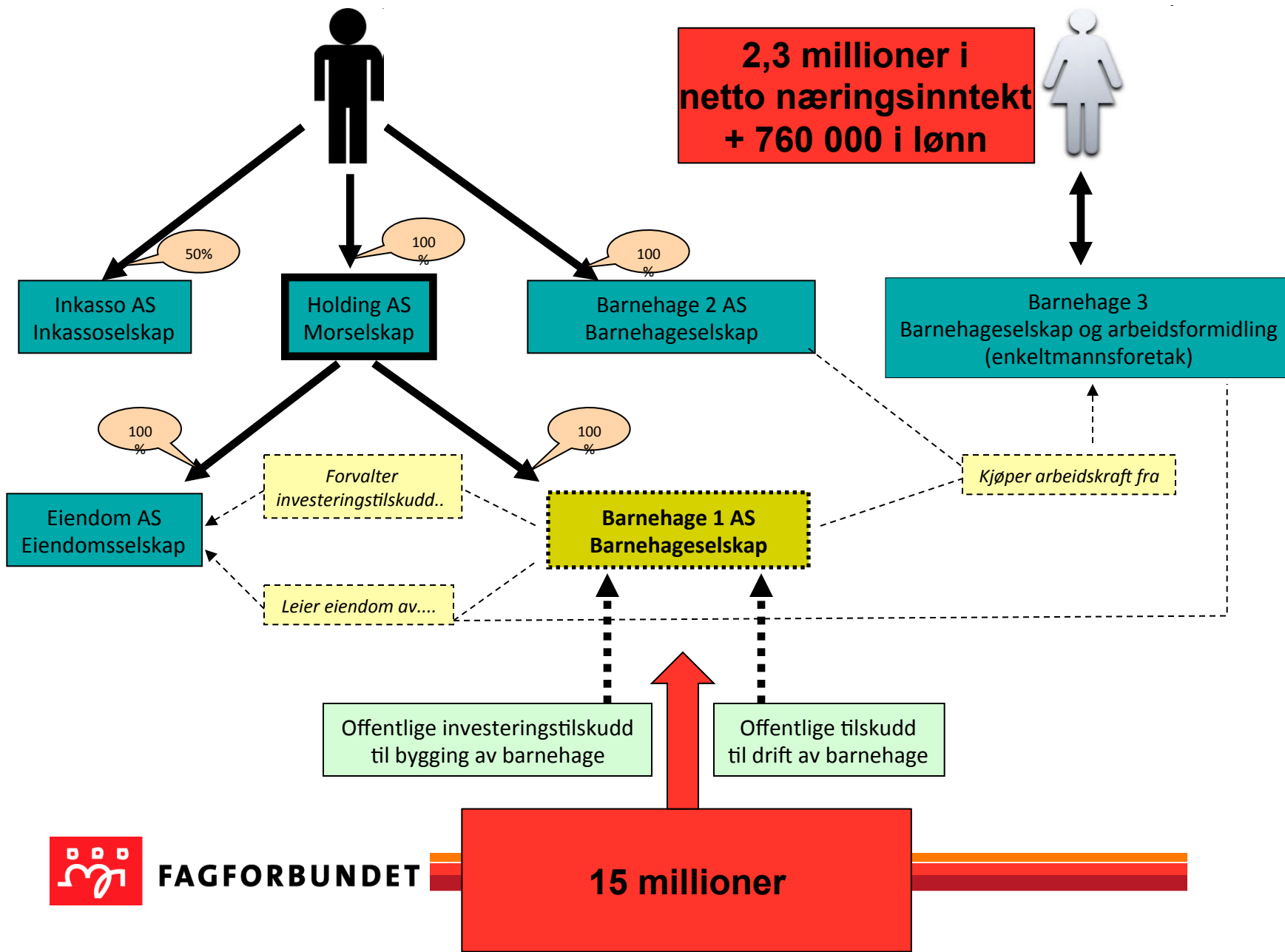
Eierne	Inntekt	2011	2013	Inntekt
		Formue	Formue	
Benn Eidissen	908 000	782 000	28 500 000	3 700 000
Even Carlsen	1 000 000	46 000 000	83 900 000	277 000
Roger Adolfsen	685 000	29 000 000	108 100 000	845 000
Kristian Adolfsen	800 000	32 000 000	105 500 000	799 000
Kolbjørn Adolfsen	1 100 000	5 000 000		
<u>SUM Økning formue</u>		112 782 000	326 000 000	

Kilde: Internt notat Fagforbundet; Fanny Voldnes; "Hvor blir pengene av?", mars 2015

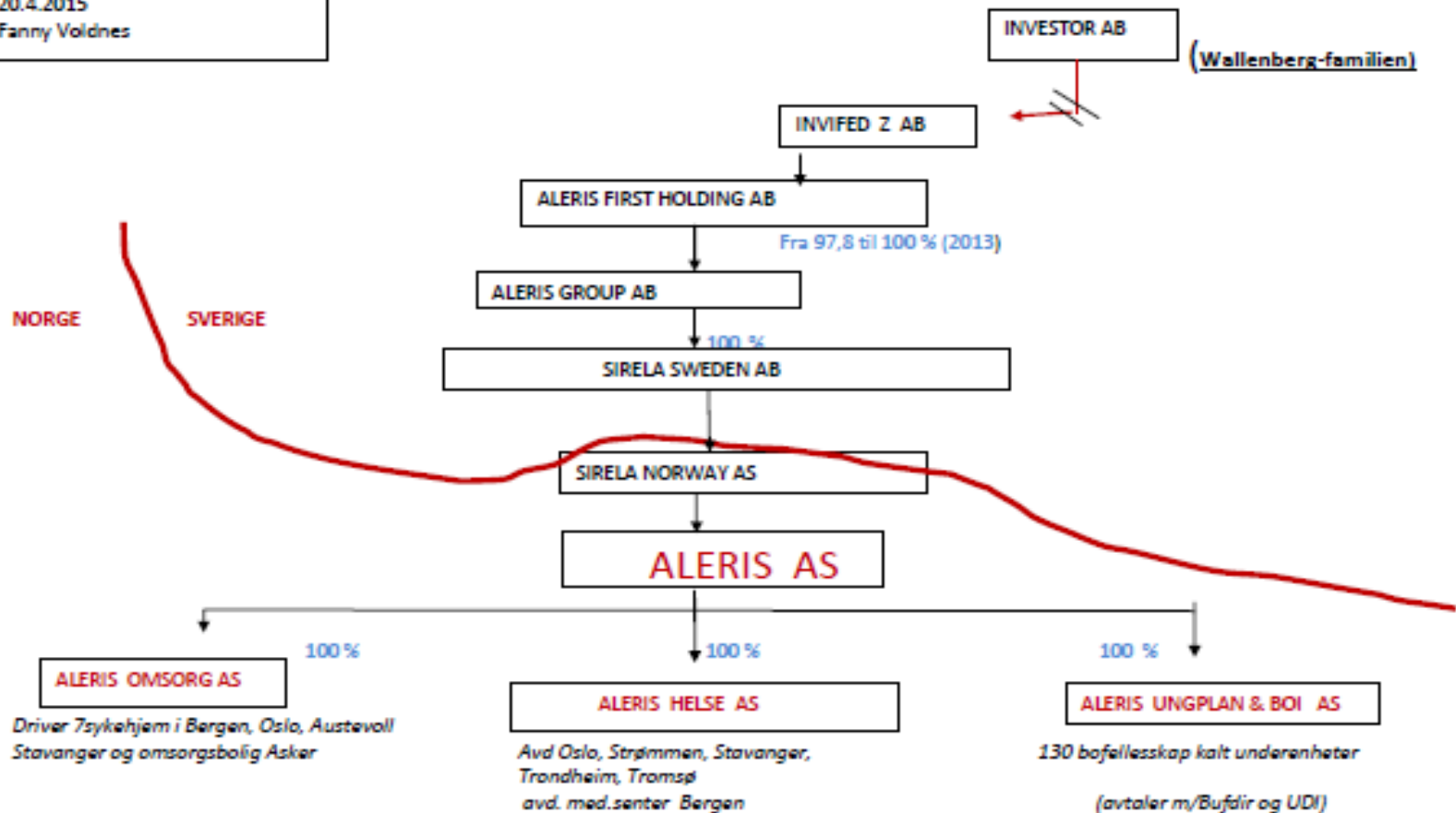
FAGFORBUNDET

Et enkelt eksempel – Askeladden barnehage i Grimstad - 2008

ALERIS – KONSERNET
Pr. 31.12.2013

20.4.2015
Fanny Voldnes

Forskningen om konkurranseutsetting:

- Ingen økonomiske besparelser for samfunnet
- Hvis besparelser er det på bekostning av ansatte lønns og arbeidsvilkår, spesielt pensjon

Kilder:

Laura Hartmann; *Konkurrensens konsekvenser. Vad händer med svensk väferd? SNS Forlag 2011*

Anvendt Kommunal Forskning; Undersøkelse av 3893 danske og utenlandske konkurranseutsatte oppgaver

Knut Thonstad; *Konkurranseutsetting. Norge i nordisk sammenheng*, LOs samfunnsnotat 2013

SNART: Ny rapport fra Høgskolen i Hedmark om provenyeffekten av konkurranseutsetting

FAGFORBUNDET

Forskningen om konsekvensene:

Formuene samles på få hender gjennom

- Globalisering
- Privatisering
- Lavere beskatning av de rikeste (lite progressiv skatt)
- (Manglende innsyn)

Kilder:

Thomas Piketty; *Kapitalen i det 21. århundret*

Anthony Atkinson; *Inequality. What can be done?*

Argument for «likere» samfunn:

OECDs generalsekretær Angel Gurría da han presenterte OECDs rapport «**In It Together. Why Less Inequality Benefits all**»
21.mai 2015:

«Det som betyr noe for veksten er ikke bare at de fattigste sakter akterut. Det angår like mye lavere middelklasse og vanlige arbeidere. Vi må derfor fokusere langt mer på de 40 % lavest på lønnsstigen. At de taper terreng er det som blokkerer sosial mobilitet og bringer ned den økonomiske veksten. Vi er kommet til et vendepunkt. Vi må fokusere på hvordan veksten blir fordelt».

Oppsummering

Kreve å få vite hva offentlige penger blir brukt til

Hindre at selskaper kan drive med skatteflukt

Takk for oppmerksomheten!

